

DE FELLE STRIJD VAN EEN BRITS PELOTON OM HET GENTSE NOORDEN

9 en 10 september 1944

Een getuigenis uit eerste hand. We volgen als het ware stap voor stap een peloton Britse soldaten in felle strijd gewikkeld in de omgeving van het Verbindingskanaal (Nieuwevaart). Om dat goed te begrijpen is enige uitleg nodig.

In de brochure 'De bevrijding van Gent - 1944 (uitgegeven door het stadsbestuur in 1994, tekst Johan Vannieuwenhuyse) lezen we: Terwijl men in het centrum feest vierde, was het in de wijk achter het Verbindingskanaal bittere ernst. De Duitsers hadden een stevige verdediging opgebouwd achter de kanalen en gesprongen of opengedraaide bruggen. Als steun voor de grondtroepen zouden zware verplaatsbare spoorwegkanonnen en andere artilleriestukken dagenlang de Britse stellingen in Gent bombarderen. Op 6 september ondernam een verzetsgroep een mislukte poging om de De Smetbrug te ontzetten. Elf verzetsmensen sneuvelden. Twee dagen later werd die brug veroverd door een bataljon van de Queen's. Onmiddellijk brandde hevige strijd los rond het Guislain-instituut en de Westerbegraafplaats tussen Duitsers en Britten geholpen door het Geheim Leger. Een tweede doorbraak volgde op 9 september langs de Voorhavenbrug aan de Wiedauwkaai. Het Schotse 2de bataljon Glasgow Highlanders kreeg dan als opdracht de Duitse weerstand tussen die twee bruggenhoofden te breken en de vijand tot achter de Ringspoorweg te verdrijven.

Het is deze laatste episode die we hier volgen.

Don McLean beschrijft aan de hand van de getuigenis van de bevelhebber, de gevechten geleverd door het 17de peloton (17th platoon) van de 'D' Company, 2nd Battalion, Glasgow Highlanders. In de Britse legers is een peloton (platoon) een gevechtseenheid van 16 tot 50 soldaten, meest infanterie (voetvolk), zelf nog onderverdeeld in twee tot vier secties. Drie, vier of vijf platoons vormen een 'Company'. Het bevel wordt gevoerd door een officier, meestal met de graad van luitenant. Hij wordt bijgestaan door een sergeant.

Luitenant C. Roger MacLellen, de officier - bevelhebber van het peloton in kwestie, was een jonge Canadees die vrijwillig dienst had genomen bij de Britten. Hij was 'uitgeleend' door het Canadese leger, en had gekozen voor de Glasgow Highlanders. Deze manier van doen stond bekend onder de code-naam Canloan. Zijn assistent was Edward Kenealy uit Camberwell (Londen).

MacLellen was enkele dagen na D-Day geland in Normandië en had bijna alle gevechten meegemaakt waarin de 15th Scotland Division verwikkeld was geweest. In Gent telde zijn peloton een 18-tal soldaten.

Onderstaande tekst is een vertaling van het artikel 'A Day in the Life of an Infantry Platoon', verschenen in 'Medal News', juni - juli 2006, p. 27 - 29. Medelid Franklin Goethals (Oost-Duinkerke), bevriend met de schrijver, bezorgde ons het artikel en stond in voor de vertaling. Aan de oorspronkelijke tekst (kopie bewaard in het Documentatiecentrum te Sint-Amandsberg, afd. oorlog) werden enkele korte verduidelijkingen toegevoegd, meestal tussen haakjes (LD).

Nadat de geallieerden de Duitse troepen uit Normandië hadden verdreven, begon in september 1944 de achtervolging doorheen België naar de Nederlandse grens. Naarmate de Duitsers hun vaderland dichter naderden, ondervonden de verbondenen alsmaar fellere weerstand.

Het tweede bataljon van de Glasgow Highlanders, ingedeeld bij de 131 Infantry Brigade van de 7th Armoured Division (The Desert Rats), was per vrachtwagen naar Gent gebracht. Zij waren naar het stadscentrum opgetrokken toen zij onder zwaar artillerievuur kwamen te liggen. Een voertuig, amper twee vrachtwagens verwijderd van dat waarin luitenant MacLellen zat, kreeg een voltreffer te verwerken en explodeerde. Talrijke doden vielen. In de smalle straat waarin dit gebeurde, bleven obussen vallen. Glasscherven, houtsplinters, steenbrokken en shrapnels vlogen in het rond en maakten nog meer slachtoffers. MacLellen's chauffeur reed zijn voertuig uit de file en zocht een vrije ruimte op die wat meer 'bescherming' bood.

Hoewel het peloton oorspronkelijk in reserve was gehouden, kreeg bevelhebber MacLellen de opdracht het 'Canal du Nord' (Verbindingskanaal, Nieuwe Vaart) over te steken. De twee andere pelotons van de D Company waren immers nog druk bezig vijandelijke troepen uit de woningen te verdrijven. De actie werd gepland op 9 september om 21.00 uur, bij valavond.

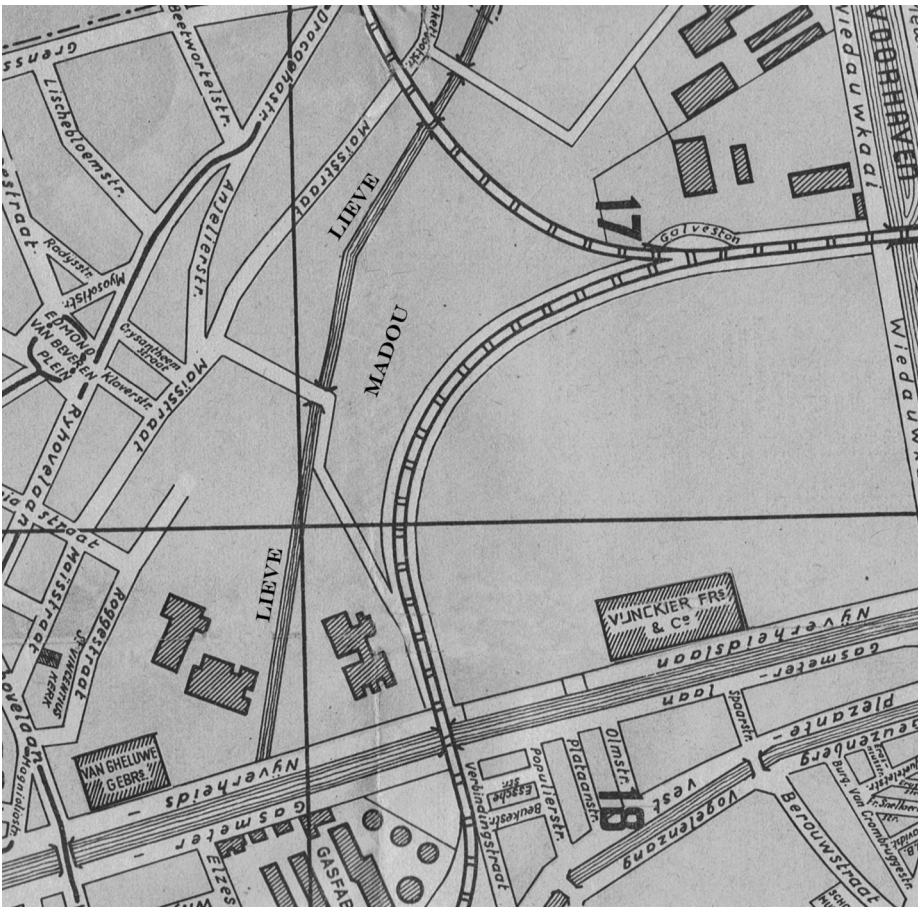
Het peloton vorderde langs het Verbindingskanaal, rechts van de rest van de D Company naar de spoorweglijn, waar de manschappen de kans zagen het kanaal over te steken. Order was gegeven contact met de vijand te vermijden, behalve wanneer deze hun objectieven zouden hinderen. De spoorweg werd aanzien als de grens tussen het peloton en het Queen's Battalion van de 7th Armoured. Hiermee zou het peloton uiteindelijk aansluiten.

Terwijl de manschappen langs het kanaal verder trokken en langs een lage muur vorderden, kregen ze informatie van een tankcommandant van het C Squadron van het 5th Royal Tank Regiment opgesteld aan de overzijde van het kanaal: de Duitse troepen namen hen onder vuur vanuit het 'asylum'

(Guislain gesticht).

Niet lang daarna, terwijl zij sprongsgewijs verder kwamen, gebruik makend van de schaarse beschutting - overwegend bomen - stooten zij op meerdere Duitsers die hen vanuit de huizen onder vuur namen. In de onmogelijkheid hen te ontwijken, waren ze verplicht de woningen te ontzetten. De vooruitgang verliep heel traag en de huis-om-huis strijd dreigde zelfs het peloton vast te pinnen. Er waren immers talrijke burgers in de woonsten aanwezig, wat tot extra voorzichtigheid noopte.

In een bepaald huis ontmoetten zij een burger die de toegang tot de verdieping

Afb. 1. Detail uit een stadsplan uit 1943 (Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis, Sint-Amandsberg). De strategisch belangrijke gegevens zijn hier goed op weergegeven. O.a. de nog goed bewaard gebleven Lieve met brugje (vermeld in de tekst) aan een wegverbinding tussen de Maisstraat en de spoorweg. De fabriek Pol Madou werd ingetekend op de plaats waar ze bij benadering stond.

versperde en hen met gebaren op de hoogte bracht van een Duitse ‘booby trap’ (valstrikbom, soms gekoppeld aan een deur) in het huis. Uit een ander huis werden vier Duitsers verjaagd en gevangen genomen. Eén van hen sprak Engels en hij beweerde dat er nog andere soldaten in het huis aanwezig waren, maar van hen werd geen spoor gevonden.

Uiteindelijk konden zij verder oprukken en ze staken een brugje over voorzien van een leuning die een riviertje (de Lieve) overspande dat uitmondde in het kanaal. Het peloton was er bijna over toen plots een machinegeweer begon te vuren. De laatste in de rij manschappen, soldaat Ivor Williams, ordonnans van MacLellen, viel dodelijk getroffen neer. Zijn luitenant had hem bij de staart van het peloton ingedeeld omdat hij meende dat Williams, als ietwat oudere man, daar veiliger zou zijn. Hij overleed op 11 september en werd begraven op de gemeentelijke begraafplaats van de stad Brussel.

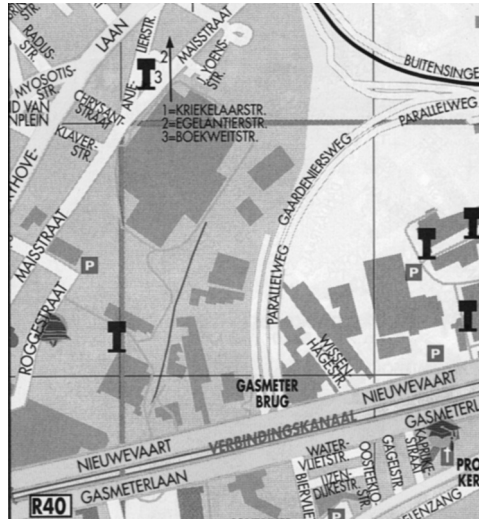
Met het vallen van de nacht begon men een verdedigingsperimeter op te stellen. De draaibrug van de spoorweg (over de Vaart) vormde hierin een essentieel onderdeel. Luitenant MacLellen en sergeant Kenealy gingen samen op zoek naar de Queen’s op de flank. Na ongeveer 100 yards (zowat 90 meter) hoorden ze vage stemmen. Ze riepen ‘Queens’, maar de antwoorden waren niet in het Engels. Ze besloten naar hun positie terug te keren.

Op dat moment was het peloton ongeveer een halve mijl (driekwart kilometer) verwijderd van de rest van de D Company. Men voelde zich wat geïsoleerd en verwachtte dat de groep zou teruggetrokken worden naar de veiligheidsperimeter van het hoofdkwartier. De nieuwe bevelen hielden echter net het tegenovergestelde in. Van de manschappen werd verwacht dat ze langs de spoorlijn in de richting van een spooroverweg (bij het uiteinde van de Gaardeniersweg) zouden trekken, op vrij grote afstand van hun positie ter plaatse.

Aan de linkerflank van het peloton was het andere deel van de D Company in een vuurgevecht verwickeld. De C Company probeerde de vijand uit het Guislain gesticht te verdrijven, terwijl de A Company slag leverde om de Westerbegraafplaats te veroveren. Alle pelotons voerden een beweging uit in noordelijke richting, waar zij verondersteld werden samen te komen, terwijl de Queen’s op hun rechterflank positie innamen ter hoogte van de Wiedauwkaai.

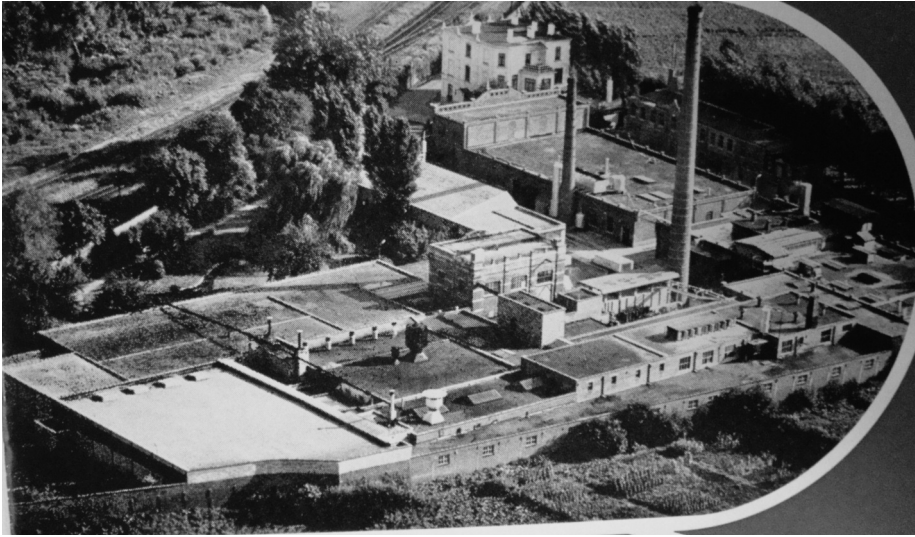
Even nadat hij een vergadering van de C groep had bijgewoond, werd Luitenant MacLellen onverwachts op het matje geroepen bij de Company Commander. De hierboven vermelde Engelsmachtige krijgsgevangene had klacht neergelegd omdat zijn portefeuille met foto’s van vrouw en kinderen was afgenomen toen hij samen met drie anderen werd gefouilleerd.

Bovendien had een van de soldaten van het peloton hen kostbaarheden afgenomen en de portefeuille weggegooid.

Afb. 2. Detail uit een actueel stadsplan (ca. 2008). Anno 2010 is de ene spoorweg vervangen door een tramspoor over de nieuw gebouwde Gasmeterbrug. Er is nog een restje te zien van de Lieve als gracht tussen de fabrieksgebouwen. Het grote gebouw daar net boven is de UCO-Braunfabriek

Bij het ochtendgloren van 10 september startte het ratelen van een Bren machinegeweer van het peloton. Het nam een groep Duitsers onder vuur. Deze probeerde zich doorheen een hek van de afsluiting langs de spoorweg te wringen op minder dan 200 m. afstand. De rest van het peloton opende eveneens het vuur. Ongeveer twintig Duitsers werden geraakt. Klaarblijkelijk probeerden ze te ontkomen vanuit een fabriek die de avond voordien niet ontruimd was. De sectie die het vuur had geopend nam de taak van 'fire section' op zich (hield de fabriek onder schot), terwijl de resterende secties de fabriek bestormden. Deze bleek echter leeg. Ze doorkruisten enkele volkstuintjes om zo nog een andere fabriek te bereiken. Aan hun linkerkant lag er een gebouw waar een sectie voor alle zekerheid een kijkje ging nemen. Vrij snel meldde deze dat hulp van doen was, waarop een tweede sectie toesnelde. Korporaal Hamilton had verschillende Duitsers rustig slapend in de kelder aangetroffen. De sectie trok de woning binnen en maakte zich op om de kelder te overvalen via de binnenkelderdeur. Luitenant MacLellen echter maakte gebruik van een buitendeur die eveneens toegang gaf tot de kelder. Ondersteund door de

Afb. 3. Detail van een brochure uitgegeven door de firma Pol Madou (verzameling André Verbeke), vermoedelijk uit de jaren 1960. Het zicht op de fabriek in de Wondelgemse Meersen is genomen vanuit de omgeving van de Maïssstraat, wellicht van op de in 1944 nog niet bestaande watertoren. De Verbindingsvaart (buiten beeld) ligt rechts boven. Links bovenaan de spoorweg met er naast het 'Maison blanche'. Om dit beeld op de kaarten te plaatsen moet je het ondersteboven draaien. Vermoedelijk bestonden verschillende fabrieksonderdelen in 1944 nog niet en werd de vestiging na de oorlog aanzienlijk uitgebreid.

tweede sectie brulde hij 'Hände hoch', wat resulteerde in de onmiddellijke overgave van twaalf Duitsers. Een enkeling trachtte nog zijn Schmeisser (licht Duits machinegeweer) te pakken te krijgen, maar een kogelhagel uit een Sten gun (licht Brits machinegeweer) velde de man. Twee soldaten van het peloton brachten de krijgsgevangenen naar het Company hoofdkwartier.

Op weg naar de fabriek Pol Madou (producent van asfaltpapier voor dakbedekking, Gaardeniersweg) stootte het peloton op een hoge dikke muur. Een deel van de sectie werd naar het linkeruiteinde van de muur gestuurd. De twee resterende secties maakten zich klaar om de fabriek binnen te trekken. De poort was echter van binnen vergrendeld. Enkele soldaten werden over de muur getild om de poort te openen. Daar vielen ze op een soldaat van de eerste sectie die terug kwam met vier krijgsgevangenen. Een van hen was 'shell-shocked'. Bij elk schot kromp hij ineen.

Terwijl de krijgsgevangenen verborgen achter een haag werden ondervraagd, kwamen plotseling twee Duitse brancardiers opdagen met de Rode Kruisvlag, en dit vanuit het terreingedeelte aan de rechterzijde van de spoorweg, dat verondersteld was onder controle te zijn van de Queen's. Toen de Duitsers het

peloton opmerkten, zochten ze dadelijk beschutting achter het fabrieksgebouw. MacLellen schreeuwde 'Kommen sie hier mit Hände hoch'. Een antwoord kwam er echter niet. Na enkele minuten plaatste MacLellen zijn Luger (Duits pistool) in de rug van een van de krijgsgevangenen en gaf die de opdracht zijn vrienden te overhalen zich over te geven. De Duitser scheen dit order te gehoorzamen, maar bleef alsmaar door schreeuwen. Aangezien MacLellen geen flauw idee had van wat de man aan het uitkramen was, gooide hij hem op de grond, draaide hem zijn arm rond de nek en duwde hem zijn knie in de rug. De krijgsgevangenen werden naar de achterhoede gezonden onder escorte van één enkele soldaat, wat de mankracht van het peloton opnieuw verzwakte.

Terug bij de fabriek, bleken de poorten nog altijd dicht. Terwijl MacLellen, luidkeels schreeuwend, verwoed probeerde een poort te openen, verschenen twee Belgische meisjes die de poort ontsloten. Ze bleken de dochters, Jeanne en Elisabeth, te zijn van de fabriekseigenaar Pol Madou, een oude man met een houten been. De twee waren enorm zenuwachtig; een ervan was nog kort geleden in Duitsland geïnterneerd geweest. MacLellen gebood hen onmiddellijk naar hun schuilkelder terug te keren. Hij was zich aan het klaarmaken om verder op onderzoek te trekken, toen de koerier kwam aangelopen met het bericht dat hij zo snel mogelijk naar het fabriekspein moest lopen. Terwijl hij dit deed, zag hij tot zijn verbazing hoe honderden Duitsers zich vanaf de overzijde van de spoorweg kwamen overgeven, handen in de lucht, met poncho's en regenmantels aan. Allen werden verzameld op het binnenplein van de fabriek, dat goede bescherming bood.

Toen de luitenant op zoek trok naar de bevelhebber, zezen de Duitsers hem een heel grote man aan. Deze gaf te kennen geen commandant te zijn door steeds weer 'nicht, nicht' te roepen. Dit weerhield MacLellen er niet van diens mantel open te trekken, waarop de insignes van luitenant-kolonel te voorschijn kwamen. Een magnifieke veldkijker hing rond de nek van de man. MacLellen nam deze onmiddellijk in beslag. Hij is nog steeds in zijn bezit.

De kolonel werd gesommeerd zijn manschappen te bevelen de wapens neer te leggen. Het fabriekspein lag bezaaid met messen, handgranaten, kogels, pistolen, machinegeweren en geweren. De krijgsgevangenen kregen bevel, één per één, door de smalle doorgang in de muur te lopen, zich te laten fouilleren en daarna met de handen op het hoofd te wachten. Van zodra deze werkwijze door de anderen Duitsers werd opgemerkt, volgde opnieuw een regen van weggegooid wapens en granaten. Sergeant Kenealy en drie soldaten, gewapend met twee Sten guns, een Bren en een geweer, brachten de 190 krijgsgevangenen naar de achterhoede. Aangekomen bij Company Headquarters, werd Kenealy doorgestuurd naar Battalion Headquarters dat hem

zelf verder stuurde naar Brigade Headquarters.

Weerom werd Luitenant MacLellen het vuur aan de schenen gelegd. Ondanks het feit dat zijn eenheid in totaal meer dan 200 krijgsgevangenen had gemaakt, werd hem verweten niet snel genoeg op te rukken. Er was echter weinig dat hij kon doen met een peloton van amper 14 man. Drie van zijn manschappen, die de eerste groepen krijgsgevangenen hadden geëscorteerd, waren door Majoor “Andy” Andersen opgevorderd om andere pelotons te versterken. Een groot aantal Britten beseftte niet dat zovele Duitsers krijgsgevangen waren gemaakt: die manschappen waren hun posities aan het ingraven rondom de fabriek en hadden de massale overgave niet gezien.

Terwijl de Duitse luitenant-kolonel werd weggebracht, bleef die uitroepen “We waren omsingeld! We waren verplicht ons over te geven!”. MacLellen gelooft dat die overtuiging er gekomen was onder invloed van de krijgsgevangene in wiens rug hij zijn Luger had geduwd. Sergeant Kenealy, op weg met zijn krijgsgevangenen, ondervond ook enkele moeilijkheden, niet vanwege de Duitsers maar vanwege de plaatselijke bevolking die de krijgsgevangen herkende, in het bijzonder de luitenant-kolonel. De sergeant moest op bepaalde momenten met zijn Sten te zwaaien om zijn krijgsgevangenen te beschermen, want de bevolking bekogelde de Duitsers met elk projectiel dat onder haar hand viel. Twee Duitse soldaten, die later werden gevangen genomen, werden door MacLellen overgedragen aan niet-geuniformeerde Belgen, iets waarvoor de luitenant opnieuw op de vingers zou getikt worden. Hij was er nochtans van overtuigd dat het leden waren van de “Witte Brigade”.

Het grootste probleem werd uiteindelijk veroorzaakt door dit escorteren van krijgsgevangen. Dit resulteerde in lage aantallen effectieven inzetbaar bij de gevechten. Het peloton was met zijn 18 manschappen oorspronkelijk al onderbemand. Telkens een groep gevangen naar de bewakingscel werd weggebracht, verdween minstens één man uit het peloton, om slechts één dag later terug komen. Bovendien namen de escorterende soldaten hun automatische wapens mee, waardoor de vuurkracht van de eenheid verder verzwakte. Op dat moeilijke moment waren in totaal negen man en drie automatische wapens uit circulatie.

Er zat dus niet anders op dan te wachten op de terugkeer van Kenealy en zijn manschappen. Toen ze kwamen opdagen had de sergeant orders van Company Commander Major Anderson bij: het peloton moest zijn objectieven (contact maken met de eigen troepen om en bij de Voorhaven) zo snel mogelijk te bereiken. De groep trok opnieuw door de volkstuintjes, langs het fietspad, en nam daarbij twee Duitsers verborgen in een kabelkanaal van de spoorweg gevangen. Deze werden plichtsgetroouw in handen van Belgische soldaten gegeven.

Het peloton stak een rivier (vermoedelijk opnieuw de Lieve) over, vervolgde zijn weg op een nauw pad totdat het op ongeveer 500 m. afstand een vijandelijke tank waarnam. Dat werd onmiddellijk aan D Company Headquarters bericht. In plaats van het te verwachten artillerievuur kreeg MacLellen het bevel Typhoon gevechtsvliegtuigen op te roepen die in de nabijheid in de “cab rank” rondvlogen (cab rank of taxirang: Typhoons die rondcirkelen in afwachting tot actie opgeroepen te worden, zoals een cab in de rij op een klant wacht). Via de pelotonradio kreeg MacLellen in enkele seconden contact met twee RAF Typhoons die kort daarna in duikvlucht aankwamen en meteen de Duitse tank uitschakelden.

Nadat dit obstakel opgeruimd was, vervolgden de manschappen hun weg, tot wanneer ze tot hun verbazing een Duitse brancardier opmerkten die hen van achteren benaderde, uit de richting komende van hun eigen Company Headquarters. Dat kon problemen opleveren: in Normandië waren zij in hevig artillerie- en mortiervuur terecht gekomen, precies nadat zij twee Duitse brancardiërs hadden toegestaan terug te keren naar eigen linie. MacLellen gleed in de rivier, kroop er even verder uit en overviel de Duitser in de rug om hem mee te sleuren in het struikgewas. De man kreeg het bevel naar Company HQ te marcheren. Een ander peloton pikte hem op, hield hem 24 uur vast en gaf hem daarna toelating zijn eenheid te vervoegen.

Zodra de manschappen het struikgewas verlieten en zonder bescherming waren, werden ze van op minder dan 50 meter aan de rechterzijde onder vuur genomen. De linker sectie nam de rol van “fire cover” waar en was klaar om een rechtse beweging in de flank te maken, toen een barrage van geweer- en machinegeweevuur hen overrompelde. Alle secties openden het vuur en onder dit overwicht verzwakte het Duitse vuur om uiteindelijk volledig te stoppen. Op dit moment zagen de mannen van de “fire section” een 88mm kanon, recht voor hen, verborgen achter een woning en met de loop horizontaal gericht, gelukkig niet naar henzelf, maar in de richting van een aan hun linkerzijde gelegen straat.

De bemanning van de 88mm werd massaal onder vuur genomen en snel uitgeschakeld. Door middel van een PIAT (Britse anti-tank granaat) werd het vijandelijke kanon duidelijk gelokaliseerd. Een Britse tank, vermoedelijk van het Squadron 5 Royal Tank Regiment, kwam aangereden uit de richting van de brug die bij de bevrijders bekend raakte onder de naam Butler’s Bridge, ter ere van de 25 jarige Captain Brian Butler die sneuvelde in een poging om bewuste brug (de nog bestaande spoorbrug tussen de Voorhaven en de het Tolhuisdok, officiële naam: Voorhavenbrug) te veroveren. De tank loste een schot, maar de granaat kwam midden het peloton terecht. Sergeant Kenealy holde naar de tank om de bemanning duidelijk te maken waar de 88 mm zich precies bevond

en om tegelijkertijd ondersteunend vuur te vragen voor het peloton. Ondertussen waren immers Duitse soldaten de 88mm opnieuw gaan bemannen en deze moesten worden uitgeschakeld.

Het peloton kreeg een harde dobber te incasseren toen Korporaal James Hamilton, een man met veel ervaring, zwaar geraakt werd in de borst. Bij het oprukken op het voetpad, werden vier manschappen van de “fire cover” getroffen en gewond. Soldaat S. Cunningham werd geraakt in de benen, soldaat D. Craig in de arm, soldaat Sid Mitchell in de nek en vice-korporaal Jack Preece in de schouder, waarbij de kogel via de arm de hand ernstig beschadigde. Preece had het geluk dat een chirurg er toch in geslaagd is zijn pink te redden, hoewel die bijna volledig afgerukt was.

Alle gewonden waren dringend aan verzorging toe en werden weggevoerd onder dekking van rookgranaten, afgevuurd door 2-duims mortieren en handgranaten. MacLellen en twee anderen bleven achter om met de Bren guns beschermend vuur te geven. Eén van de manschappen, die de gewonden had helpen evacueren, kwam terug met de boodschap dat korporaal Hamilton hen had bevolen terug te keren en hem zelf achter te laten in een bed, in een verlaten keet. MacLellen stuurde sergeant Kenealy erop af om de korporaal terug te brengen. Enkele minuten later was die al terug met de woorden “Skipper, you’d better go over, he won’t listen to me” (Baas, je doet er goed aan zelf eens te gaan, hij weigert naar mij te luisteren). Onder de bedreiging zijn korporaalstrepen te verliezen, kwam Hamilton terug op zijn positieven en, gevolgd door de bevel, verhoogde hij zijn manschappen.

De drie met de Bren guns konden zich uit hun netelige positie terugtrekken dank zij de rook afgevuurd door de 2 duims-mortieren. Het peloton was op bijna vijftig m. na tot bij zijn objectief genaderd, ondanks het tekort aan munitie, met alle mortiergranaten verbruikt, twee PIAT’s afgevuurd op de 88mm en voor de rest bijna geen 9mm- en Bren gun munitie meer. De mannen keerden terug naar de Madou-fabriek waar de gewonden door de familie in de schuilkelder werden ondergebracht, in afwachting van hun evacuatie naar de Regimental Aid Post.

Van op het dak van de fabriek had een pas aangekomen majoor de verwezenlijkingen van het peloton gadeslagen en het was ook hij die de Britse tank hun richting had uitgestuurd. De gecombineerde inspanningen van peloton en tank maakten een einde aan het 88mm kanon en zijn bemanning.

Tegen de tijd dat verse munitie was aangevoerd en de gewonden geëvacueerd, was de dag reeds ver gevorderd zodat besloten werd dat iedereen zich naar de Madou-fabriek zou begeven, waar het hoofdkwartier van het peloton gevestigd was, vlak voor de hoofdingang van het Madou-huis (het “Maison Blanche” van Madou, op het einde van de Gardeniersweg, vandaag in een

okergeel kleurtje geschilderd).

De morgen van 11 september daarop kreeg het peloton opnieuw het bevel zijn objectief in te vullen. Sergeant Kenealy bood zich vrijwillig aan om op verkenning te gaan en hij kwam terug met de mededeling dat alle Duitsers zich teruggetrokken hadden. Het peloton nam zijn positie in en zocht dekking. Om het terrein te beveiligen, trok de groep iets verder vooruit en stapte een woonst binnen waar een Belgische mevrouw hen wist te vertellen dat een nabijgelegen villa het Duitse hoofdkwartier herbergde. Nog tijdens het radiocontact van MacLellen met de RAF, kwamen twee Typhoons aangevlogen die de villa met raketten bestookten. Een andere Canloan officier, luitenant Russel Parke van de A Company, had hen reeds verwittigd en het doel aangewezen.

Rond het middaguur werd het peloton afgelost door de Poolse Brigade, die nog geruime tijd in actie zou blijven vooraleer Gent volledig bevrijd was. Eén van de Poolse officieren was Kapitein Tadeuz Trynka die later Jeanne Madou zou huwen. Roger MacLellen ontmoette beiden nog in 1990 in Zwitserland.

De hele episode kan als volgt samengevat worden. Het 17 Platoon van de D Company was erin geslaagd in minder dan 24 uur ongeveer 212 krijgsgevangenen te maken, een tank te vernietigen en een 88 mm. kanon met bemanning uit te schakelen. Het aantal Duitse slachtoffers is onbekend, maar lag wellicht langs de hoge kant.

Korporaal James Hamilton kreeg het “Military Medal” opgespeld; luitenant MacLellen droeg sergeant Kenealy voor tot de “Distinguished Conduct Medal” omdat, in MacLellen’s woorden deze onderofficier “The finest soldier in the British Army” was. Jammer genoeg sneuvelde Kenealy twee weken later bij de slag om Best (Nederland), waar ook MacLellen zwaar gewond werd en naar Canada huiswaarts werd gestuurd. Hij is er nog steeds van overtuigd dat de sergeant, die zijn medaille nooit in ontvangst heeft kunnen nemen, nergens voor zijn moed erkenning heeft gekregen. MacLellen zelf kreeg, terwijl hij herstelde in een Engels ziekenhuis, te horen dat hij een wel bijzonder ereteken zou krijgen: het “Military Cross”.

De toestand van het platoon dat de hier beschreven gevechten leverde, zag er bij het eind van de oorlog als volgt uit.

Luitenant C. Roger MacLellen, gewond 24 sept. 1944, sergeant E.W. Kenealy, gesneuveld 24 sept. 1944, begraven te Valkenswaard (NL); korporaal James Hamilton, gewond 10 sept. 1944, vereerd met de ‘Military Medal’; korporaal Alex Hardisty; vice-korporaal Jack Preece, bren gunner, gewond, 10 sept.

1944; vice-korporaal Len Smith; soldaat Frederick Burton; soldaat D. Craig, gewond 10 sept. 1944, soldaat S. Cunningham, gewond 10 sept. 1944, soldaat Henry Keenan, gesneuveld 22 sept. 1944, begraven te Mierlo (NL); soldaat Tom Laoughberry, gewond 22 of 23 sept. 1944, soldaat Sidney Mitchell, gewond 10 sept. 1944; soldaat Douglas Parrin; soldaat G. Rice; soldaat R.W. Rooker; soldaat Hector Frank (Harry) Smith, gesneuveld 24 sept. 1944, begraven te Mierlo (NL); soldaat Cyril Stringer, soldaat Ivor Williams, gewond 9 sept. 1944, gestorven 11 sept. 1944.

De Company commander majoor James Anderson, geraakte gewond tijdens de slag om Best op 23 sept. 1944. Hij overleed aan zijn verwondingen op 7 okt. 1944 en werd begraven op Ardrossan; Ayrshire, Schotland.

Het 2nd. Battalion kreeg de bijnaam 'De Bastaards'. Toen luitenant MacLellen het bevel opnam, en hij zijn sergeant de manschappen hoorde aanmoedigen met 'Come on the Bastards' was hij ontzet. Hij vroeg de sergeant dergelijke taal niet meer te gebruiken, maar men vertelde hem dat dit te maken had met de ontstaansgeschiedenis van de eenheid als Glasgow Highlanders uit de Highlander Infantry. De bijnaam was een eerbaar onderdeel van hun geschiedenis.

Dit artikel is opgedragen aan alle leden van het 17 platoon, D Company, 2nd Battalion van de The Glasgow Highlanders tijdens Wereldoorlog II.

Don McLean

Wegens de omvang van dit huidige nummer hebben wij de
"Gentse Memoriedagen"
moeten verschuiven naar een volgend nummer.